

OVER HET PLATFORM NUCHTERE FRIES

In 2014-2017 richtte Platform Nuchtere Fries zich op het terugdringen van het alcohol- en drugsgebruik onder jongeren, om daarmee winst te behalen op:

- de gezondheid van jongeren;
- de ontwikkeling van jongeren: schoolprestaties, minder schoolverzuim en -uitval;
- veiligheid: minder ongelukken, geweld en overlast.

Het programma richtte zich primair op de omgeving van jongeren en kende verschillende activiteiten binnen de drie belangrijke pijlers van effectief beleid op het gebied van alcohol- en drugsproblematiek: beleid (grenzen stellen), handhaving (grenzen bewaken) en bewustwording (grenzen overdragen).

ACTIVITEITEN VAN DE AFGELOPEN 4 JAAR

- **Fries format voor gemeentelijke preventie- en handavingsplannen alcohol**
waarin de gezamenlijke onderdelen zijn ingevuld.
- **0- en 1-meting van de beschikbaarheid van alcohol (een belangrijke voorspeller van alcoholgebruik)**
mystery shopping bij 980 Friese verkooppunten waar jongeren komen: wordt de leeftijdsgrens nageleefd?
- **Jaarlijkse peiling koop- en drinkgedrag 16- en 17-jarigen**
hoe komen Friese jongeren aan alcohol, waar en wanneer drinken ze?
- **Ondersteuning Nix18 in Friesland**
actieve ondersteuning van de landelijke campagne en aanvullend eigen activiteiten.
- **"Ik dacht het niet!"**
preventieaanpak gericht op ouders, jongeren en scholen; jaarlijks in zo'n 100 klassen.
- **Ondersteuning evenementenorganisatoren bij genotmiddelenbeleid**
met praktische handreiking, polsbandjes, ID-readers en blaastesten en ander materiaal.
- **Delen van nieuwe inzichten, expertise en ervaringen**
middels onder andere themabijeenkomsten: DHW, hokken&keten en verhogen van naleving
- **Inventarisatie genotmiddelenbeleid scholen**
is alcohol een thema in het curriculum, zijn er regels over gebruik/bezit en preventieve activiteiten?
- **Intergemeentelijke samenwerking toezicht Drank- en Horecawet**
peiling onder Friese gemeenten van de wens samen te werken bij leeftijdscontroles DHW.
- **Workshops voor en door (v)mbo leerlingen**
'Lang Leve de Vrijheid' geeft leerlingen meer inzicht in groepsdruk en het eigen middelengebruik.
- **Publieksacademie en BobSport Campagne voor sportbesturen en -vrijwilligers**
samen met Sport Fryslân over gezonde alcoholvrije sportkantines
- **Advisering en ondersteuning van Friese gemeenten.**

DIT WAARDEERDEN DE GEMEENTEN HET MEEST

Alle Friese gemeenten zijn positief over wat er tot nu toe is bereikt door samen te werken binnen het Platform Nuchtere Fries. Zij waarderen vooral...:

- het Friese format voor de lokale preventie- en handavingsplannen;
- het delen van kennis en expertise, o.a. via themabijeenkomsten;
- de nalevingsonderzoeken;
- ondersteuning van evenementenorganisatoren;
- ontwikkeling en ondersteuning van interventies, o.a. "Ik dacht het niet!";
- ondersteuning van campagnes en themaweken.

HIER KUNNEN WE DE KOMENDE 4 JAAR WINST BEHALEN

- Ondersteuning van ouders als belangrijkste preventieve factor in het leven van jongeren.
- Het verder beperken van beschikbaarheid van alcohol: verkooppunten, leeftijdsgrenzen en schenktijden (evenementen als bijzonder aandachtspunt).
- Verbinding tussen de drie pijlers beleid, handhaving en bewustwording: alleen in samenhang zorgen ze voor effectief alcoholbeleid.
- Het investeren in structurele positieve alternatieven voor alcoholgebruik
- Het aanbieden van ondersteuning en zorg in plaats van straffen.
- Investeren in onbewuste gedragsbeïnvloeding, onder andere nudging.
- Het uitdragen van één Friese norm.

**NUCHTERE
FRIES^N**
Drank. Denk na.

© Platform Nuchtere Fries, september 2017
Het Fries programma Jeugd, Alcohol en Drugs is een samenwerking tussen de Friese gemeenten, GGD Fryslân, Verslavingszorg Noord Nederland, Politie Fryslân, Koninklijke Horeca Nederland, Provincie Fryslân en het Openbaar Ministerie. Onder de naam 'Nuchtere Fries' werken deze organisaties sinds 2008 samen. Meer weten? Kijk dan op www.nuchterefries.nl.

EVA LUA TIE

Alcohol- en drugsgebruik
Friese jongeren 2014-2017

Evaluatie Fries programma
Jeugd, Alcohol en Drugs

PLATFORM
**NUCHTERE
FRIES^N**

2012

BELANGRIJKSTE CIJFERS EN TRENDS

2016

Startleeftijd
alcoholgebruik:

13 jaar

39% dronk laatste vier weken nog alcohol

AANTAL JONGEREN 18- DAT ALCOHOL HEEFT GEDRONKEN NEEMT AF

Startleeftijd
alcoholgebruik:

14,5 jaar

Jongeren starten later met alcohol drinken

33% dronk laatste vier weken nog alcohol

14 jaar **29%**
15 jaar **52%**
16 jaar **74%**
17 jaar **77%**

19 t/m 24 jaar **88%**

AFNAME ALCOHOLGEBRUIK; VOORAL BIJ JONGEREN TOT EN MET 16 JAAR

14 jaar **15%**
15 jaar **32%**
16 jaar **56%**
17 jaar **70%**

= daling van:

14%
20%
18%
7%

19 t/m 24 jaar **91%** = **stabiel** (laatste jaar alcohol gedronken)

In 2012 deed **70%** van de jongeren die recentelijk alcohol had gedronken aan binge drinken

Bingedrinkers drinken minstens 5 drankjes bij een gelegenheid. Zware drinkers zijn mensen die minstens 1 keer per week 6 (mannen) dan wel 4 (vrouwen) of meer glazen alcohol op 1 dag drinken.

BINGE DRINKEN ONVERMINDERD HOOG

Het aantal jongeren dat alcohol drinkt gaat omlaag, net als het aantal jongeren dat aan binge drinken doet. Maar wanneer jongeren eenmaal drinken, blijft het percentage binge drinkers hoog.

In 2016 is deed **65%** van de jongeren die de afgelopen maand alcohol hebben gedronken aan binge drinken.

12 t/m 17 jaar

Thuisituatie **74%** Op straat **14%**
Horeca **61%** Schoolfeest **5%**
Keet, hok, of schuur **24%** anders **12%**
Sportkantine **3%**

OP DEZE PLEKKEN DRINKEN JONGEREN ALCOHOL

12 t/m 17 jaar

Thuisituatie **83%** Op straat **8%**
Horeca **42%** Schoolfeest **4%**
Keet, hok, of schuur **21%** anders **11%**
Sportkantine **4%**

12 t/m 17 jaar

Mijn ouders vinden het goed **44%**
Mijn ouders zeggen er niets van **13%**
Mijn ouders raden drinken af **21%**
Mijn ouders verbieden het **4%**
Mijn ouders weten niet dat ik drink **13%**
Mijn ouders vinden dat ik minder moet drinken **5%**
16 t/m 17 jaar:
Mijn ouders vinden het goed **61%**

MEERDERHEID OUDERS VINDT ALCOHOLGEBRUIK KINDEREN VOOR 18DE GOED

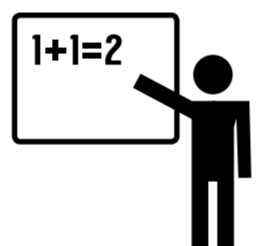
12 t/m 17 jaar

Mijn ouders vinden het goed **39%**
Mijn ouders zeggen er niets van **12%**
Mijn ouders raden drinken af **29%**
Mijn ouders verbieden het **8%**
Mijn ouders weten niet dat ik drink **10%**
Mijn ouders vinden dat ik minder moet drinken **3%**
16 t/m 17 jaar:
Mijn ouders vinden het goed **50%**

%

Percentage jongeren dat wel eens alcohol heeft gedronken:

vmbo-bk **41%**
vmbo-gt **34%**
havo **33%**
vwo **42%**

AFNAME NIET GELIJK OP VERSCHILLENDE SCHOOLNIVEAUS

Percentage jongeren dat wel eens alcohol heeft gedronken:

vmbo-bk **31%**
vmbo-gt **27%**
havo **30%**
vwo **27%**

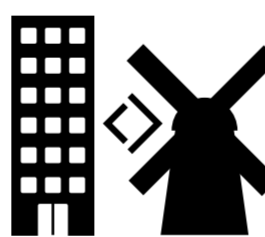
= daling van:

10%
7%
3%
15%

Alcoholgebruik is de afgelopen jaren het sterkst gedaald onder leerlingen op het VWO.

	ooit alcohol gedronken	afgelopen 4 weken
stedelijk	46%	33%
niet-stedelijk	56%	44%

ALCOHOLGEBRUIK NIET-STEDELIJK GEBIED HOGER DAN IN DE STAD

	ooit alcohol gedronken	afgelopen 4 weken
stedelijk	47%	24%
niet-stedelijk	54%	31%

Stedelijk gebied: meer dan 1500 adressen per km² (Leeuwarden, Sneek, Drachten, Heerenveen, Bolsward, Wolvega, Harlingen, Franeker, Joure)
Niet-stedelijk gebied: minder dan 500 adressen per km² (platteland excl. grotere kernen als Dokkum, Workum, Buitenpost, Gorredijk)

% correcte naleving per type verkooppunt in 2015

Horeca **33%** Supermarkt **59%**
Sportkantine **30%** Jongerencentrum **37%**
Cafetaria **23%** Evenement **14%**
Slijterij **46%** **Totaal 37%**

2015

NALEVING LEEFTIJDGRENNS VERKOOP ALCOHOL IS VERBETERD

% correcte naleving per type verkooppunt in 2017

Horeca **45%** Supermarkt **63%**
Sportkantine **37%** Jongerencentrum **45%**
Cafetaria **43%** Evenement **21%**
Slijterij **54%** **Totaal 48%**

2017

12 t/m 17 jaar

	ooit drugs gebruikt	afgelopen 4 weken
Cannabis	14%	9%
Hard drugs	5%	3%

DRUGSGBRUIK IS STABIEL LAAG

12 t/m 17 jaar

	ooit drugs gebruikt	afgelopen 4 weken
Cannabis	8%	3%
Hard drugs	5%	1%

Veel jongeren die door overmatig alcoholgebruik in het ziekenhuis zijn beland, hadden niet in de gaten dat ze met hun drinkgedrag over een grens gingen. In de meeste gevallen blijft het bij één keer en komen ze hierna niet nóg een keer door alcoholgebruik in het ziekenhuis terecht.

t/m 17 jaar **27**

ZIEKENHUISBEZOEKEN ALS GEVOLG VAN ALCOHOLGEBRUIK

t/m 17 jaar **124**

Deze toename hoeft niet meteen te betekenen dat er ook daadwerkelijk meer jongeren door alcoholgebruik in het ziekenhuis belanden dan in voorgaande jaren. Ziekenhuisopnames worden namelijk steeds meer en beter geregistreerd, vooral door politie en ambulance-diensten.